

การศึกษาสภาพปัจจุบันของการทำบัญชีครัวเรือน: กรณีศึกษาหมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ต.รางหวาย
อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี

**A Study of Current Approaches of Household Accounting Preparation : a Case Study of Mai
Thai Songdom Village, Rangwai Sub-District, Phanom-Thawn District, Kanchanaburi Province**

อัครวัฒน์ พิมพ์แสง

Akarawat Pimsaeng

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต

Faculty of Accountancy, Rangsit University

E mail: akarawat.p@ru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 2) เพื่อศึกษาทัศนคติ แรงจูงใจและอุปสรรคต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้แทนครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานใช้วิธีการทดสอบทางสถิติเชิงพรรณนา และใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test: χ^2 -test) กลุ่มตัวอย่างคือหัวหน้าครอบครัว 110 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนและรายจ่ายต่อเดือนอยู่ในช่วงของจำนวนเงินเดียวกัน รายได้ของครัวเรือนจะมาจากอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม และการรับจ้าง จำนวนรายได้ต่อเดือนมีความไม่แน่นอนเพราะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและฤดูกาล ส่วนรายจ่ายของครัวเรือนจะเป็นการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน และรายจ่ายในการประกอบอาชีพ มีการออมน้อย 2) ทัศนคติของครัวเรือนที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมเป็นไปในทางเดียวกันคือทัศนคติทางบวก โดยความเห็นแต่ละระดับมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยจูงใจและปัจจัยอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าความคิดเห็นของครัวเรือนส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 70 ที่มีต่อปัจจัยจูงใจและปัจจัยอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในประเด็นต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: บัญชีครัวเรือน , สภาพปัญหาปัจจุบัน, กาญจนบุรี

Abstract

The objectives of this research are twofold: 1) to study the facts about the current condition of household accounting of the residents in a village of Mai Thai Songdom, Rangwai Sub-district, Phanom-Thawn District, Kanchanaburi Province and 2) to study attitudes, motives and barriers to household accounting of people in the village of Mai Thai Songdom. Questionnaires and interviews were used in this survey research to collect data from household samples. Data analysis and hypothesis testing were conducted using descriptive statistical tests (i.e. frequency and percentage) and chi-square difference tests (Chi-Square Test: χ^2 -test). The participants of this study were 110 breadwinners living in Mai Thai Songdom Village. The results were as follows: 1) most households have a similar amount of monthly income and monthly expenses. Agriculture and employment are two main sources of household income. The amount of the monthly income varies and is uncertain depending on the environment and the season. Household expenditure is spent for daily life and occupation rather than saving. 2) The overall attitude of household accounting preparation was positive. However, statistical significance was observed at all individual levels. The results also demonstrated statistically significant differences in motivating factors and barrier factors in preparing the household accounts. In addition, it was found that more than 70% of households' opinions, mainly on motives and barriers to preparation of household accounting on various issues, are at a moderate to very much level.

Keywords: household accounting, the current condition, Kanchanaburi

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท เป็นแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ แนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาในช่วงระยะเวลา 20 ปี ส่งผลให้สถานะสังคมปัจจุบันเต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม เกิดปัญหาเกาะหนี้สินที่ไม่สามารถชำระได้ในเวลาที่กำหนด การที่จะดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบัน ประชาชนจะต้องรู้จักพึ่งตนเอง ตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยคำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง บัญชีครัวเรือนเป็นแนวคิดหนึ่งของรัฐบาลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชนระดับรากหญ้า และเป็นจุดเริ่มต้นในการผลักดันให้ครัวเรือนเรียนรู้การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และการนำข้อมูลจากบัญชีครัวเรือนไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสมดุลการใช้จ่ายในครอบครัว ประกอบกับ รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือชุมชนให้สามารถสร้างรายได้จากการเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากร และผลผลิตในชุมชน ท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งและมั่นคงให้กับครอบครัวและชุมชน ตามหลักการพึ่งพาตนเอง และเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน อีกทั้งกระทรวงมหาดไทย ร่วมมือกับกรมการปกครอง กรมพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยความร่วมมือเชิงวิชาการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้ดำเนิน โครงการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC (Area-Based Collaborative Research) ในพื้นที่เป้าหมาย 76 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ โดยใช้การจัดทำบัญชี

ครัวเรือนและแผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงปัญหา ค้นหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของชุมชนเป็นไปอย่างถูกต้องตรงประเด็น ควบคู่ไปกับการพัฒนาหมู่บ้าน โดยความร่วมมือกันของชุมชน และได้มีการนำแนวคิดดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทำให้ความรู้และการสร้างพลังกลุ่มของประชาชนในจังหวัดต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดกาญจนบุรี ได้นำการบัญชีครัวเรือนไปปฏิบัติแต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์ (2552) สุกัญญา ชัยวิชู (2554) พรรณนุช ชัยปิ่นชนะ (2557) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในชุมชนต่างๆ เช่น อำเภอบางไทร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนมักมีปัญหาอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ นั่นคือ ไม่มีการจัดทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ขาดแรงจูงใจในการจัดบันทึก ไม่มีความเข้าใจในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง รวมทั้งไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำบัญชีครัวเรือน

สภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบันของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านใหม่ไทยทรงคำ ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นประเด็นที่น่าสนใจเนื่องจากเดิมประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวเคยมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนมาในระยะเวลาหนึ่งภายหลังที่ได้รับการอบรมให้ความรู้ และการสนับสนุนจากหน่วยงานฝ่ายปกครองท้องถิ่น รวมถึง ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แต่ในปัจจุบันพบว่ามีเพียงบางครัวเรือนเท่านั้นที่ยังคงจัดทำบัญชีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ความรู้และเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ผลการศึกษาถึงสภาพปัญหาปัจจุบันของการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว จะทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการละเลยการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ทัศนคติของประชาชน แรงจูงใจและอุปสรรคต่างๆ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนดังกล่าวกลับมาจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านใหม่ไทยทรงคำ ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาทัศนคติ แรงจูงใจและอุปสรรคต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านใหม่ไทยทรงคำ ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

3. อุปกรณ์และวิธีการ / วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจโดยพัฒนาแบบสอบถามจากการทบทวนผลงานวิจัยในอดีต และทดสอบความเชื่อถือได้ของคำถามทั้งหมดด้วยค่าสถิติ Cronbach's alpha ได้เท่ากับ .901 แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ทัศนคติของประชาชน แรงจูงใจ และอุปสรรคต่อการทำบัญชีครัวเรือน แหล่งที่มาของข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้แทนครัวเรือน

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร หมายถึง หัวหน้าครอบครัวจากครัวเรือนในหมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ มีทั้งหมด 135 ครัวเรือน รวม 135 คน การคัดเลือกหน่วยตัวอย่างใช้วิธีเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วยหัวหน้าครอบครัวทั้งหมด 110 คน โดยมีคุณสมบัติตามกำหนดดังนี้

3.1.1 เป็นหัวหน้าครอบครัว หมายถึง ผู้ทำรายได้หลักให้กับครัวเรือน

3.1.2 มีอายุระหว่าง 30 – 60 ปี

3.1.3 มีความยินดีที่จะให้ข้อมูล

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

3.2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลและสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดโดยให้เลือกตอบ ตามข้อความที่กำหนดไว้

3.2.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

3.2.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

3.2.4 ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยอุปสรรคต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอุปสรรคต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลความเห็น ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้เป็นขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 เตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ให้เพียงพอกับจำนวนประชากรที่ต้องการวิจัย

3.3.2 ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 110 ชุด โดยผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.3.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำถามในแบบสอบถาม

3.3.4 จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (ระบุสถิติ)

การวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบสมมติฐาน โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.4.1 ลักษณะส่วนบุคคลและสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนใช้วิธีการทดสอบทางสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ที่ดินทำกิน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือน รายจ่าย

ต่อเดือน จำนวนหนี้สินปัจจุบัน จำนวนเงินออมต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์โดยหาค่าแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

3.4.2 การวัดทัศนคติของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัจจัยจูงใจต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน และปัจจัยอุปสรรคต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test: χ^2 -test) เพื่อทดสอบความแตกต่างในระดับความคิดเห็นระหว่างปัจจัยที่ศึกษา โดยกำหนดระดับนัยสำคัญเพื่อการทดสอบสมมติฐานเท่ากับ 0.05 รวมทั้งหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากครัวเรือนจำนวน 110 ครัวเรือนในหมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ต.รางหวาย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ได้นำมาวิเคราะห์และประมวล ดังนี้

4.1 ลักษณะส่วนบุคคลและสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน สรุปได้ว่าครัวเรือนส่วนใหญ่(ร้อยละ 59) มีรายได้ต่อเดือนและรายจ่ายต่อเดือนอยู่ในระดับเดียวกัน ซึ่งจะมีรายได้และรายจ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท และมีจำนวนครัวเรือนที่รายได้ต่อเดือนน้อยกว่ารายจ่ายต่อเดือน ประมาณร้อยละ 26 ส่วนที่เหลือร้อยละ 15 เป็นจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่ารายจ่ายต่อเดือน ซึ่งแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือนจะมาจากอาชีพหลักคือเกษตรกรรม และการรับจ้าง

จากการสัมภาษณ์ พบว่า จำนวนรายได้ต่อเดือนมีความไม่แน่นอนเพราะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและตลาดสินค้า ส่วนรายจ่ายของครัวเรือนโดยทั่วไปจะเป็นการใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ได้แก่ ค่าอาหารเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงมาค่าของใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนรายจ่ายที่เป็นหลักในการประกอบอาชีพหรือทำมาหากิน จะเป็นค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลงและสารเคมี รวมถึงค่าพลังงานด้วย อย่างไรก็ตามการควบคุมค่าใช้จ่ายเป็นไปได้ยากเพราะพฤติกรรมการใช้จ่ายของครัวเรือนที่มีมักจะใช้จ่ายตามความพอใจ เช่น การซื้อรถและไม่สามารถที่จะผ่อนชำระค่างวดต่อไป หรือการใช้จ่ายตามตลาดนัดซื้อของฟุ่มเฟือย การเล่นเกมพนัน และการเสี่ยงโชคนอกระบบ จ่ายค่าอินเตอร์เน็ต เป็นต้น ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ดังนั้นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะมีรายจ่ายค่าเช่าที่ดินทำกินจากที่กล่าวข้างต้น(ผลกระทบต่อภาระหนี้สินของครัวเรือนซึ่งพบว่าทุกครัวเรือนที่สำรวจมาโดยส่วนใหญ่(ร้อยละ 29) มีภาระหนี้สินมากกว่า 100,000 บาทต่อเดือน รองลงมามีภาระหนี้สินประมาณ 10,000-20,000 ต่อเดือน(ร้อยละ 26)

จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่หนี้ก้อนใหญ่เป็นการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพหรือความจำเป็นบางอย่างของครัวเรือน ส่วนหนี้ก้อนเล็กเป็นการกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ภายในชุมชนหรือนอกระบบเพื่อนำมาใช้จ่ายในครัวเรือนและเป็นหนี้ค่าผ่อนรถ ด้วยเหตุนี้ความสามารถในการออมจึงมีน้อย การออมในที่นี้หมายถึงการที่ครัวเรือนมีรายได้เหลือพอที่จะออม พบว่ามีจำนวนประมาณ 1,000 ต่อเดือนเป็นส่วนใหญ่ การออมจะมีในรูปแบบต่างๆ เช่น ฝากเข้ากองทุนหมู่บ้าน กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น

4.2 สถานการณ์การทำบัญชีครัวเรือนของครัวเรือน โดยจากการสอบถามและข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์และสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1. การเข้าอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน และการปฏิบัติภายหลังจากการอบรม

การเข้าอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน	
ไม่เคย	เคย
ร้อยละ 60 (66 ครัวเรือน)	ร้อยละ 40 (44 ครัวเรือน)
เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงาน	
ธ.ก.ส	ร้อยละ 21.8 (24 ครัวเรือน)
ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	ร้อยละ 20 (22 ครัวเรือน)
เอกสารต่าง	ร้อยละ 11.8 (13 ครัวเรือน)
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ร้อยละ 17.3 (19 ครัวเรือน)
การปฏิบัติภายหลังจากการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน	
ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้	สามารถนำไปปฏิบัติได้
ร้อยละ 13.6 (15 ครัวเรือน)	ร้อยละ 26.4 (29 ครัวเรือน)
บุคคลที่เป็นผู้บันทึกบัญชีครัวเรือน	
ตนเอง	ร้อยละ 31.8 (35 ครัวเรือน)
บุตร	ร้อยละ 5.5 (6 ครัวเรือน)
คู่สมรส	ร้อยละ 2.7 (3 ครัวเรือน)

หน่วยงานภายนอกที่เข้ามาให้ความรู้แก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลบางหวาย ซึ่งครัวเรือนในกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลว่าเคยเข้าอบรมกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และ เจ้าหน้าที่ของรัฐจากกรมบัญชีกลางซึ่งเข้ามาพร้อมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้ครัวเรือนเรียนรู้ด้วยตนเองจากเอกสารที่ได้รับแจกจากผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน ส่วนใหญ่เป็นการเข้าอบรมเพื่อรับความรู้จากธนาคาร(ร้อยละ 21.8) โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ได้ส่งตัวแทนเข้ารับฟังการอบรมให้ความรู้ดังกล่าวเพียง 44 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 40 เท่านั้น ในจำนวนนี้เมื่อได้รับการอบรมแล้ว มีเพียง 29 ครัวเรือนที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ (ตารางที่ 1) ซึ่งผู้ที่เข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบในการบันทึกข้อมูลในบัญชีครัวเรือน

4.3 ทศนคติที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าทัศนคติของครัวเรือนที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมเป็นไปในทางเดียวกันคือทัศนคติทางบวก กล่าวคือ ครัวเรือนมีความเห็นดีเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 3 ประเด็นในระดับปานกลางถึงมากที่สุด โดยความเห็นแต่ละระดับมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้ 1) ครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยในระดับมาก 3.38 (ร้อยละ 45.5) 2) ครัวเรือนทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครอบครัวได้ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยในระดับมาก 3.32 (ร้อยละ 46.4) 3) ครัวเรือนสามารถวิเคราะห์รายรับ รายจ่ายของครัวเรือนได้ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.45 (ร้อยละ 42.7) 4) ครัวเรือนเห็นประโยชน์ของการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.48 (ร้อยละ 40.9) 5) ครัวเรือนเห็นว่าการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายจะช่วยบริหารเงินของครอบครัวได้ดีขึ้น โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.58 (ร้อยละ 46.4) 6) ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะสามารถทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของครอบครัวได้ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.29 (ร้อยละ 47.3) 7) ครัวเรือนได้เข้าอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชี

รายรับ รายจ่าย หรือ บัญชีครัวเรือน ซึ่งจะสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.30 คิดเป็นร้อยละ 49.1

จากการสัมภาษณ์พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความรู้และได้รับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งได้รับการฝึกอบรมและให้ความรู้จากหน่วยงานราชการ ซึ่งผู้นำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้านให้การสนับสนุนให้ครัวเรือนเข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน และครัวเรือนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน รู้ว่าการทำบัญชีครัวเรือนทำไปเพื่ออะไร และมีประโยชน์อย่างไร ภายหลังจากการฝึกอบรม ครัวเรือนได้นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง และสามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ สำหรับครัวเรือนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว แต่ไม่นำไปปฏิบัติ ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากความไม่เข้าใจถึงวิธีการจัดทำ ไม่มีคนในครอบครัวที่จะทำ และประการสุดท้ายคือไม่มีเวลาเพียงพอที่จะบันทึกรายการทั้งหมดลงในบัญชีครัวเรือนได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง

4.4 ปัจจัยเชิงใจและปัจจัยอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยเชิงใจของการจัดทำบัญชีครัวเรือนของครัวเรือนมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับอย่างมีนัยสำคัญ (Sig. = 0.000) ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าความคิดเห็นของครัวเรือนส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 70 ที่มีต่อปัจจัยเชิงใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในประเด็นต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ดังนี้ 1) จัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้ทราบสาเหตุของปัญหา รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.66 (ร้อยละ 40) 2) การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้ครอบครัว ลดรายจ่ายฟุ่มเฟือย เช่น การกิน นูหรี ฯลฯ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.61 (ร้อยละ 36.4) 3) การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้มีการออมเพิ่มขึ้น สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนดระยะเวลาได้ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.45 (ร้อยละ 42.7) 4) การจัดทำบัญชีครัวเรือนจะใช้เป็นหลักฐานในการกู้ยืมเงินจากธนาคารได้ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.37 (ร้อยละ 43.6) 5) การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยวางแผนลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.41 (ร้อยละ 43.6) 6) การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้สมาชิกในครัวเรือนสามารถวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือนได้อย่างเหมาะสม โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.39 (ร้อยละ 39.1) 7) การให้ทำบัญชีครัวเรือนแบบง่าย ๆ ไม่ต้องใช้เวลามาก (แบบอัดโนมิต) โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.33 (ร้อยละ 53.6) 8) การมีระบบให้รางวัลหรือยกย่องชมเชยแก่ผู้ที่ทำได้สำเร็จ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.26 (ร้อยละ 50.9)

ปัจจัยอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือนของครัวเรือนมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับอย่างมีนัยสำคัญ (Sig. = 0.000) ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าความคิดเห็นของครัวเรือนส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 70 ที่มีต่อปัจจัยอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในประเด็นต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ดังนี้ 1) ขาดความรู้ ความเข้าใจของตนเองในการทำบัญชีครัวเรือน โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 2.98 (ร้อยละ 43.6) 2) สับสนในการจดบันทึก รายได้ และรายจ่ายต่าง ๆ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 2.92 (ร้อยละ 50) 3) ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 2.75 (ร้อยละ 53.6) 4) ไม่แน่ใจว่าจะทำได้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.02 (ร้อยละ 56.4) 5) ไม่สามารถจดบันทึกได้ทุกรายการ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.33 (ร้อยละ 32.7) 6) ใช้เวลานานในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 2.94 (ร้อยละ 43.6) 7) ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของบัญชีครัวเรือน โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 2.95 (ร้อยละ 46.4) 8) การทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่

ยุ่งยากและเป็นภาระ โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.08 (ร้อยละ 42.7) 9) สมาชิกในครัวเรือนไม่มีส่วนร่วมในการจัด
 บ้านที่บัญชีครัวเรือน โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.04 (ร้อยละ 40.9) 10) ไม่มีผู้ตรวจสอบความถูกต้องในการจัดทำ
 บัญชีครัวเรือน โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.01 (ร้อยละ 35.5) 11) ขาดการช่วยเหลือและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่
 ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.02 (ร้อยละ 41.8)

ผลการสอบถามจากครัวเรือนทั้งหมด 110 ครัวเรือน เกี่ยวกับทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัจจัยจุด
 ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และปัจจัยอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญ
 และเห็นประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถช่วยให้ทราบสาเหตุของปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
 ช่วยให้ครอบครัวลดรายจ่ายฟุ่มเฟือย เช่น การพนัน บุหรี่ ฯลฯ ช่วยให้มีกรออมเพิ่มขึ้น สามารถชำระหนี้สินได้ตาม
 กำหนดระยะเวลาได้ ส่วนปัจจัยจุดใจประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ การจัดทำบัญชีครัวเรือนจะใช้เป็นหลักฐาน ในการกู้ยืมเงิน
 จากธนาคารได้ การจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยวางแผนลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน อีกทั้งยังสามารถวางแผนการ
 ใช้จ่ายในครัวเรือนได้อย่างเหมาะสม การทำบัญชีครัวเรือนแบบง่าย ๆ ไม่ต้องใช้เวลามาก ครัวเรือนส่วนใหญ่
 ได้ส่งตัวแทนเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจัดโดยผู้ประชุมฯ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมา
 จัดทำบัญชีครัวเรือนของตนเองได้ ซึ่งจะเห็นว่าทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และปัจจัยจุดใจในการจัดทำบัญชี
 ครัวเรือนมีความสัมพันธ์กันทางเดียวกัน แต่ก็พบว่ายังมีครัวเรือนเพียงบางส่วนเท่านั้นที่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือน
 ได้ จากการสำรวจ และจากการสัมภาษณ์พบว่า มีปัจจัยอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ครัวเรือนส่วนใหญ่
 เห็นว่าการที่ไม่สามารถจัดบ้านที่บัญชีครัวเรือนได้ทุกรายการ การทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งยุ่งยากและเป็นภาระ และมีความคิดเห็น
 ว่าไม่มีผู้ตรวจสอบความถูกต้องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน
 ได้แก่ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน มีความสับสนในการบันทึกรายได้และรายจ่ายต่าง ๆ ไม่กล้าที่
 จะเปิดเผยข้อมูลรายรับ รายจ่าย ไม่มั่นใจว่าจะทำได้ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้เวลานานในการจัดบันทึก ไม่เห็น
 ความสำคัญและประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน อีกทั้งสมาชิกในครัวเรือนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชี
 ครัวเรือน และ ขาดการช่วยเหลือและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งบางครัวเรือนอาจจะไม่เห็น
 ความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพราะคิดว่ามีวิธีการบริหารการใช้จ่ายเงินของครัวเรือนของตนเองได้ ซึ่งปัจจัย
 ดังกล่าวอาจส่งผลให้ครัวเรือนไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้

5. การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการทำบัญชีครัวเรือน ของหมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ต.รางหวาย อ.พนม
 ทวน จ.กาญจนบุรี สามารถอภิปรายผลดังนี้

5.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน พบว่าได้ว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือนและรายจ่ายต่อเดือนอยู่ใน
 ระดับเดียวกัน ซึ่งแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือนจะมาจากอาชีพหลักคือเกษตรกรรม และการรับจ้าง และพบว่า
 จำนวนรายได้ต่อเดือนมีความไม่แน่นอนเพราะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและตลาดสินค้าและขึ้นอยู่กับฤดูกาลต่าง ๆ
 ส่วนรายจ่ายของครัวเรือนโดยทั่วไปจะเป็นการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน และมีรายจ่ายที่เป็นหลักในการ
 ประกอบอาชีพหรือทำมาหากิน อย่างไรก็ตามการควบคุมค่าใช้จ่ายเป็นไปได้ยากเพราะพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของ
 ครัวเรือนที่มักจะใช้จ่ายตามความพอใจ จึงส่งผลให้ครัวเรือนมีการออมน้อย ไม่ให้ความสำคัญกับการออม และส่วน

ใหญ่มีเงินใช้จ่ายเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายประจำวันเท่านั้น ถึงแม้ว่าครัวเรือนจะมีรายได้เสริมเพื่อเพิ่มรายได้ก็ตาม ครัวเรือนส่วนใหญ่ก็ยังไม่ได้ใส่ใจในการออมมากนัก

5.2 ทศนคติที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าทศนคติของครัวเรือนที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมเป็นไปในทางเดียวกันคือทศนคติทางบวก และพบว่าความคิดเห็นของครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีต่อปัจจัยเชิงบวกในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในประเด็นต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด และเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความรู้และได้รับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ แต่ไม่นำไปปฏิบัติ อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจถึงวิธีการจัดทำ ไม่มีคนในครอบครัวที่จะทำ และไม่มีเวลาเพียงพอที่จะบันทึกรายการทั้งหมดลงในบัญชีครัวเรือน และใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพหารายได้ให้กับครอบครัว และ ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ และผู้นำชุมชน

5.3 ปัจจัยอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากขาดความรู้ ความเข้าใจของตนเองในการทำบัญชีครัวเรือน สับสนในการจดบันทึกรายการ และรายจ่ายต่าง ๆ ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลรายรับ รายจ่าย ไม่แน่ใจว่าจะทำได้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่สามารถจดบันทึกได้ทุกรายการ คิดว่าการทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งยุ่งยากและเป็นภาระ ขาดการช่วยเหลือและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง หากผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมให้ครัวเรือนจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง หรือ สนับสนุนให้ครัวเรือนที่ประสบความสำเร็จในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมาถ่ายทอดจากประสบการณ์ของตนเองให้กับครัวเรือนในชุมชน อาจเป็นแรงจูงใจให้ครัวเรือนอื่น ๆ ในชุมชนกลับมาเห็นความสำคัญและอยากนำไปปฏิบัติเช่นเดียวกับครัวเรือนที่ประสบความสำเร็จ

6. บทสรุป

การศึกษาสภาพปัจจุบันของการทำบัญชีครัวเรือน : กรณีศึกษาหมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ต.รางหวาย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ให้อำเภอทราบถึงสภาพในปัจจุบันเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อให้รู้ถึงทัศนคติ แรงจูงใจ และอุปสรรคต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจโดยพัฒนาแบบสอบถามจากการทบทวนผลงานวิจัยในอดีตและทดสอบความเชื่อถือได้ของคำถามทั้งหมดด้วย ค่าสถิติ Cronbach's alpha โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้แทนครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบสมมติฐาน ใช้วิธีการทดสอบทางสถิติเชิงพรรณนา และ ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติไคสแควร์ ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในหมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ต.รางหวาย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี พบว่าครัวเรือนได้รับคำแนะนำจากผู้นำชุมชน และมีหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้และคำแนะนำวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ครัวเรือนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและเห็นประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถช่วยให้ทราบสาเหตุของปัญหาหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ช่วยให้ครอบครัวลดรายจ่ายฟุ่มเฟือย ช่วยให้มีการออมเพิ่มขึ้น สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนดระยะเวลาได้ จากการสำรวจ และจากการสัมภาษณ์พบว่า มีปัจจัยอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ครัวเรือนส่วนใหญ่เห็นว่าไม่สามารถจดบันทึกได้

ทุกรายการ การทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งยุ่งยาก เป็นภาระ และไม่มีผู้ตรวจสอบความถูกต้อง ส่วนปัจจัยอื่นที่เป็นอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอื่น ได้แก่ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน มีความสับสนในการบันทึกรายได้และรายจ่ายต่าง ๆ ไม่กล้าที่จะเปิดเผยรายรับ รายจ่ายให้ใคร ๆ ได้รู้ ไม่มั่นใจว่าจะทำได้ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้เวลานานในการจดบันทึก ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน อีกทั้งสมาชิกในครัวเรือนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และ ขาดการช่วยเหลือและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งบางครัวเรือนอาจจะไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพราะคิดว่ามีวิธีการบริหารการเงินของครัวเรือนของตนเองได้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลให้ครัวเรือนไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุนีย์ ตฤณขจี และ นิยะดา วิเศษบริสุทธิ์(2551) ได้ศึกษาการรับ และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการรับรู้และช่องทางการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการณรงค์ให้จัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการณรงค์ให้จัดทำบัญชีครัวเรือน 3 ลำดับแรก คือ โทรทัศน์ การแนะนำของผู้นำชุมชน และการประชุมชี้แจงของบุคลากรเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงิน โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การได้เรียนรู้การบริหารและวางแผนการใช้เงินมากที่สุด และปัจจัยด้านครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น รองลงมาเป็นปัจจัยด้านชุมชน โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน ส่วนสาเหตุที่ทำให้ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบันพบว่า ประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นว่าเป็นเสียเวลาในการจัดทำ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุทิตา สิงห์ (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐควรเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนและต้องการความรู้ว่าบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้เกษตรกรลดหนี้ได้อย่างไร

จากผลการวิจัยนี้ สามารถพัฒนางานวิจัยในอนาคตได้ คือ การทดสอบว่าครัวเรือนที่ยังทำบัญชีครัวเรือนต่อเนื่องและที่เลิกทำบัญชีครัวเรือนแล้ว มีความแตกต่างในปัจจัยใดบ้าง และควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีอาสาสมัครครัวเรือนเพื่อทำการวิจัยร่วมกัน โดยการสนับสนุนให้มีการฝึกปฏิบัติการทำบัญชีครัวเรือน และมีการติดตาม ประเมินผล เพื่อสร้างให้เกิดกลุ่มต้นแบบ ที่จะเป็นตัวอย่างเพื่อขยายผลให้กับชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิ่มนวล วิเศษสรรพ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยตระหนักถึงความกรุณาและความตั้งใจจริงของท่าน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านใหม่ไทยทรงดำ ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์อย่างดียิ่ง และการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยรังสิต

8. เอกสารอ้างอิง

นันทนวล วิเศษสรรพ ภัทรณัชชา โชติคุณากิตติ และฟ้าลั่น กระสังข์. (2557). นวัตกรรมเครื่องมือทางสังคมที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมการออมทรัพย์ของชุมชนรายหวาย. รายงานผลการวิจัยสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต สนับสนุนการวิจัย ปทุมธานี. 112 หน้า.

มณฑกกาญจน์ วิจิตรสกลธ. (2551). ทักษะคิดด้านผลิตภัณฑ์ ความพึงพอใจ และแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการบริโภคนมเปรี้ยวของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มูทิตา ชิงห์ (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ในการทำบัญชีครัวเรือน. การศึกษาค้นคว้าอิสระระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วโรทัย โกศลพิศิษฐ์กุล. (2550). “หนี้สินภาคครัวเรือนของเกษตรกรในชนบทไทย.” [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.fpo.go.th/s-i/Source/Article/Article66.htm> (25 ธันวาคม 2557)

สุบิน ยุระรัช. (ม.ป.ป.). “ทฤษฎีการวัดทัศนคติ.” [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=inthedark&month=27-06-2007&group=2&gblog=27>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11” [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.fpo.go.th/s-i/Source/Article/Article66.htm> (25 ธันวาคม 2557)

อรรถสิทธิ์ ดันติยุทธ. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานกองบำรุงรักษา การประปานครหลวง. หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการงานวิศวกรรม มหาวิทยาลัยสยาม